

Tussen twee oevers

Eerste bloemlezing
van Nederlandstalige tanka's en kyoka's

Samenstelling

Simon Buschman
Adri van den Berg, Karel Hellemans

De Beuk - Amsterdam 1995

Tanka & kyoka, een sfeertekening

Dat deze herfst kwam,
langzaam en haast onmerkbaar,
heb ik niet gezien;
maar het geluid van de wind
maakte mijn hart onrustig. (1)

Het enkele blad,
dat aarzelend viel, en stil,
werd ik niet gewaar –
toen begon het lange waaien,
en onrust was daar, en herfst. (2)

Dit vers van Fujiwara no Toshiyuki (†901), in vertaling van J. van Tooren (1), en een interpretatie van ditzelfde vers (2), zijn tanka's. Tanka betekent, een kort lied, een zingend vers. De bakermat van de tanka ligt in de vroege Japanse cultuur van rond de vijfde, zesde eeuw.

Als poëzievorm bestaat de tanka uit vijf regels met doorgaans 5-7-5-7-7 lettergrepen, zonder bedoeld rijm of vastgesteld metrum. Wel kent elke tanka een eigen ritme. Na de derde regel vindt veelal een omslag plaats die de twee gedeelten met elkaar in spanning brengt.

De vallende bloesems
zal ik de volgende lente
wel weer kunnen zien,
maar naar haar die mij verliet
zal ik blijven verlangen. (3)

Op het stille strand
begraven zand en wind
een dode vogel –
een enkel donzig veertje
stribbelt een beetje tegen. (4)

Bij alles wat in publicaties over tanka gezegd wordt, springt vooral naar voren dat het een evocatief en suggestief vers is: wat roept het bij je op, waardoor raakt het je, waarnaar verwijst het of hoe komt het bij je binnen, steeds weer?

De koperfazant
in zijn nest alleen in slaap.
De lange sleepstaart
helemaal met rijp bedekt
en beschenen door de maan. (5)

Met een kind, huilend
aan mijn schouder, kijk ik rond
en vind de moeder –
maar draag nog, of ik het was,
al zijn tranen op mijn huid. (6)

In tanka wordt een (diep) gevoel, beleving, ervaring of overpeinzing weergegeven in een verwant natuurbeeld. Dikwijls gaat het dan, in alle eenvoud en oprechtheid, om grote gevoelens als genegenheid, gedenken, onontkoombaar maar pijnlijk verlies, ontgoocheling, vreugde en opgetogenheid, eenzaamheid of jarenlang uitzien – wachten en verwachten. Als voorbeeld twee verzen van Yosano Akiko.

Al wie in zijn hart
liefde omdraagt is droevig;
eindeloos ontspringen
diep uit de hoge hemel
altijd weer nieuwe wolken. (7)

Een boot vol water
ligt verlaten op het strand,
weerspiegelt een wit
dat van deze hemel is –
het moet een vroege herfst zijn. (8)

De laatste jaren, na het baanbrekende vertaalwerk van J. van Tooren in *Tanka - Het lied van Japan* wordt steeds meer aandacht aan poëtische vertalingen en bewerkingen gegeven. Dat komt de lezer ten goede. Dikwijls ontwikkelt iedereen die

van deze versvorm geniet, ook een eigen voorkeur; voor mij zijn dat de tanka's van Saigyō en Ryōkan. Hun verzen ademen de geest van het Boeddhisme.

Hoe diep raakt het me
om, los van al het aardse,
bij herfstschemering
uit het moerasriet een snip
weg te horen fladderen. (9)

Vanuit een bergspleet
vloeit tussen de mossen door
wat helder water;
even stil en ongezien
wilde ik de wereld door. (10)

De tanka is een behoedzaam en sfeervol gedicht, lyrisch en melodieus van toon en zeggingswijze; en van een uiterste eenvoud waarin het om trefzekerheid gaat. Soms werkt een tanka goeddeels met klanken die een stemming oproepen of schildert zij in alledaagse, passende en vooral waarachtige woorden (vrij van hoogstandjes in de taal) een ervaring, recht uit het hart, in een 'lenige versvorm'.

In deze stormnacht
hoor ik een vogel fluiten?
Hoe zou een vogel
te fluiten komen, alleen,
in die regen, en zo laat? (11)

Ik loop in de tuin
en pluk een paar tomaten
voor bij het ontbijt.
Hoe onverwoordbaar weet ik
dat ik werkelijk thuis ben. (12)

En dan de kyōka, het maatje van de tanka, zoals de senryū dat is van de haiku. Het grote verschil met de tanka schuilt in de thematiek en de behandeling ervan. Naar vorm en poëtica zijn zij praktisch hetzelfde. De kyōka, het lichtgestemde lied, is een speelse, vrolijke, humoristische (soms wat volks of 'gek') maar ook licht ironische, zacht droeve, soms bittere tegenvoeter van de tanka en tegelijkertijd een zelfstandige dichtvorm met een eigen traditie vanaf de zeventiende eeuw.

Sommige mensen
zijn nog vroeger dan ik
met zaken bezig –
er staan al voetafdrukken
in de rijp op deze brug. (13)

Al zingt de merel
hoog in de populier
dat de dag aanbreekt,
de auto's staan nog roerloos
voor de donkere huizen. (14)

In ons taalgebied richten weinigen zich specifiek op de kyōka, los van de vraag of altijd een duidelijk onderscheid tussen tanka en kyōka gemaakt kan worden. Een mooi voorbeeld van deze discussie is de bundel *De dag van het slaatje* (ctr 12), waarin voor menigeen meer kyōka's dan tanka's zouden staan. Dit kan echter ook van doen hebben met het verschuivend beeld van klassieke opvattingen naar meer hedendaagse. Meestal laat een vers zich echter vrij snel als kyōka herkennen en onderkennen.

Het kleine kind speelt
verstoppertje in het park,
de ogen stijf dicht;
een knalrood winterjasje
tussen de kale struiken. (15)

Vlak voor de stortbui
draai ik de laatste schroef vast:
daar staat de schommel.
Met haar neus tegen de ruit
wacht mijn dochter, al zo lang. (16)

In deze bloemlezing is geen onderscheid gemaakt tussen tanka en kyōka. Juist die vermenging en verstrengeling geven een afwisselend beeld en een eerste indruk

van wat er zoal aan ontwikkelingen in deze versvormen plaatsvindt. Natuurlijk is er veel over nagedacht en lang gearzeld, voordat besloten werd een selectie van Nederlandstalige tanka's en kyoka's uit te brengen. Deze versvormen zijn relatief nog onbekend bij wie om poëzie geven. Tanka en kyoka mogen meer aandacht krijgen.

Langs de bergpaden,
al te ver van enig dorp,
komt geen sterveling
om haar te bewonderen:
de pracht van de bloesems hier. (17)

Tanka en kyoka verdienen een plek in ons poëtisch besef, een bloemlezing kan daar een bijdrage aan leveren. Buiten Japan worden immers meer en meer goede en aanvaardbare tanka en kyoka geschreven. Een afspiegeling hiervan voor het Nederlands taalgebied vindt u in deze bloemlezing, met als titel *Tussen twee oevers*. Het betreft de periode 1980-1995.

De samenstellers dragen deze uitgave op aan Frits Vos, emeritus hoogleraar Japanologie en Koreanistiek, uit erkentelijkheid voor zijn warme belangstelling en kritische maar loyale bijdrage bij de introductie van tanka en kyoka in ons taalgebied, Nederland en Vlaanderen. In één adem dienen hierbij mevrouw J. van Tooren en haar monumentaal vertaalwerk, *Tanka - Het lied van Japan*, genoemd te worden.

De verantwoordelijkheid voor de bloemlezing ligt bij de samenstellers. Als u mooie momenten heeft bij lezing in deze bundel, dankt u dat aan enkele of meerdere van de 130 verzen van 56 auteurs. In deze sfeer leggen wij in gepaste bescheidenheid maar ook met iets van vreugde de bloemlezing aan u voor.

Simon Buschman

- 1) J. van Tooren, *Tanka - Het lied van Japan*, Meulenhoff Amsterdam 1983, p. 13
- 2) Jacques Stalpers, *Haiku Kring Tilburg/Breda e.o.*, ingezonden vers
- 3) Frits Vos, *Als dauw op alsemladeren*, Meulenhoff Amsterdam 1988, p. 47
- 4) Lutha de Vries-van Heerde, *Vuursteen*, tijdschrift voor haiku, senryu en tanka 1987, p. 138
- 5) Fujiwara no Teika (1162-1241), in: *Spelen met wind en maan*, De Beuk Amsterdam 1990, in vertaling van Henri Kerlen, p. 71
- 6) Simon Buschman, *Diepgroen het venster*, Kairos Soest 1981, p. 21
- 7) Yosano Akiko (1878-1942), in: *Tanka - Het lied van Japan*, Meulenhoff Amsterdam 1983, p. 194
- 8) Yosano Akiko, in: Henri Kerlen, *De talloze treden naar mijn hart*, Kairos Soest 1987, p. 60; bewerkt
- 9) Saigyō (1118-1190), in: *Tanka - Het lied van Japan*, Meulenhoff Amsterdam 1983, p. 165, bewerkt
- 10) Ryōkan (1758-1831), in: *Tanka - Het lied van Japan*, Meulenhoff Amsterdam 1983, p. 176
- 11) J. van Tooren & Smon Buschman, *Hoog uit het blauw*, Meulenhoff Amsterdam 1995, p. 40 (J. van Tooren)
- 12) Tawara Machi, *De dag van het slaatje*, Lannoo Tielt 1989, p. 107
- 13) Yomo no Akara (1749-1823)
- 14) Tjits Veenstra, ingezonden vers
- 15) André Lefevere, *Een woord in het voorbijgaan*, Sintjoris St.-Denijs-Westrem 1993, p. 26
- 16) Erik van Os, *Haiku Kring Tilburg/Breda e.o.*, ingezonden vers; bewerkt
- 17) Frits Vos, *Als dauw op alsemladeren*, Meulenhoff Amsterdam 1988, p.149

Abelman, Addie 47, 48, 49
 Bode, Caroline 17
 Broeke, Janny ten 44
 Buschman, Simon 57, 58, 59
 Claessen, Paul 53
 De Splenter, Hubert 36
 Dietze, Piet 16
 Dooren, Greet van 63
 Ellis, Ernestine 61
 Fidder, Peter 18
 Flohr, Fred 52
 Fonkert, Truus de 43
 Gruyter, Staf de 37
 Hallen, Katelijne van der 35
 Hardon, Heleen 18
 Hennik-Mosselman, Sari van 42
 Hoedemakers, Jeanine 34
 Kerkhofs, Arno 28, 29
 Kiauta, Marianne 61
 Kooij, Paulie van der 62
 Krom, Paula de 52
 Krijnders, Dick 43
 Lefevere, André 39, 40, 41
 Ley, Silva 45
 Lievaart, Inge 36
 Luyk, Ineke 60
 Meijer, Will 34
 Mignon, Lieve 17
 Mostert, Carla 25
 Nederkoorn-Kimura, Yasuko 35
 Ophoff, Tom 51
 Ophoff-Beukema, Joke 60
 Pol, Jan van der 25
 Pols, Carla 62
 Regensburg-Burck, Pauline 13,
 14, 15
 Reddingius, Hans 61
 Rive Box, Rob de la 25
 Rijnhorst, Willem 17
 Schuylenbergh, Heidi van 27
 Smit, Gien de 26
 Soutendijk, Truus 54, 55
 Stalpers, Jacques 43
 Suir, Ada 50
 Tooren J. van 31, 32, 33
 Vanderhaeghen, Luc 26
 Van Overstraeten, Nicole 51
 Veeger-Poelman, Lidewijde 35
 Veenstra, Tjits 24
 Verleyen, Herwig 44
 Visscher-van Dam, Lies 24
 Vries-van Heerde, Lutha de 19
 Vroemen, Jac 50
 Vyncke, Paul 42
 Wery, Nora 16
 Wolthers, Helena 21, 22, 23
 Zegerman, Caroline 51

Reeds trekt ochtendmist
over het rivierland op;
nieuw, als voor het eerst
aanschouwd door mensenogen,
blinkt in voorjaarslicht de Vecht.

Zo goed als een landschap
waarin ik heb rondgedwaald
ken ik jouw trekken.
Door groeven en plooiën heen
verschijnt je jonge gezicht.

Tegen groengele
onweerslucht kleurt de prunus
onnatuurlijk bleek.
In de stilte staan bomen
roerloos als wij, te wachten.

Als dit mosplantje
ontstond in een stenen muur
donker en kil,
hoe zou dan geen tederheid
groeien in dit hart van mij?

Nu de schemer valt
worden in de achtertuin
sparren tot schimmen.
Maar de dingen van vroeger —
hoe duidelijk zie ik ze.

Tussen de bloesems
van duizend wilde grassen
oude grafstenen.
Onkruid, eeuwigheid en ik
even hier tezamen.

Uit grijsblauwe klei
zou ik logge karbouwen
willen boetseren,
maar die blik van vertrouwen
in hun glanzende ogen...

Het gele haantje
bij de wárong Tjipánas –
zijn vrolijk gekraai
hoor ik altijd opnieuw
overal waar het licht wordt.

Pauline Regensburg-Burck

Wij lagen beiden
in de eerste schemering
met open ogen,
wachtend tot de vogelkooi
de dag zou openbreken.

Nora Wery

Een wegschuimend spoor
verbindt nog even het schip
met het vasteland –
nauwelijks kan ik je zien
maar ik zwaai maar, zwaai maar.

In het klaslokaal
die onwerkelijke rust
na de laatste les;
krijtstof onder het bord
in de hoek een prop papier.

Piet Dietze

Tegen de avond
zingen vogels als vanouds
maar komt er mist op –
een vaag gevoel van onrust
om de doodse stilte straks.

Willem Rijnhorst

Met duizend kaarsen
reikt de oude kastanje
naar de lenteson;
in de tuin van de dokter
voel ik even geen pijn meer.

Caroline Bode

De wind jaagt het zand
over verlaten stranden,
zichzelf achterna;
mijn zand- en luchtkastelen
eindeloos ver meevoerend.

Lieve Mignon

Er staat nu een boom
in mijn tuin, iedere dag
kijk ik hoe hij groeit;
eenmaal zal de wind komen –
en zingen door zijn kruin.

Heleen Hardon

De magnolia
siert mijn hele voorgevel
met haar rode kleur;
en misschien is het daarom
dat heel mijn huis in bloei staat.

Even vluchtig
als de wind door de bomen
is zij verdwenen;
en al wat zij achterliet –
een vleugje vage parfum.

Peter Fiddler

Je bent gestorven
voor je het leven kende –
een blad in de wind
dat plotseling opwaaide
en in het niets verdween.

Hoog op de heuvels –
zien, hoe zonlicht een spel speelt
van licht en donker
over laagliggende akkers,
zo vloeiend van beweging.

Wij begraven haar
morgen en overmorgen;
een heel leven lang
zullen we nodig hebben –
want hoe begraaf je liefde?

Lutha de Vries-van Heerde

Elke dag loopt hij
langs een zelfgemaakt paadje
alle tuinen door,
de kater van de burens –
alleen achtergebleven.

Waar blijft de adem
zo even opgestegen
in de winterlucht?
Waar blijven liefde's woorden
zojuist nog uitgesproken?

De strenge gevels
van patriciërshuizen
in de morgenzon...
vroeger was deze stad nog
het midden van mijn dromen.

Nog eenmaal zou ik
in het dorp waar ik woonde
rond willen lopen,
speurend naar een jong gezicht –
even oud als het mijne.

De rivier vannacht
stroomde vol zilveren glans
tot aan de einder,
maar in jouw ogen zag ik
de naglans van het geluk.

Ze zijn op bezoek
oude vaders en moeders
van jonge helden;
ieder heeft zijn eigen kind
op het soldatenkerkhof.

Stormen en stilten
gaan over het lage land
zoals ze gingen
over dit lange leven –
tot het stil wordt na de storm.

Witte seringen
lichten op in de schemer;
een late vogel
zingt nog voor het donker wordt
zijn liedje van verlangen.

Helena Wolthers

Een vleugje zonlicht
aan de wolken ontsnapt, glijdt
over de akker,
zoals een vage glimlach
speelt op een gegroefd gelaat.

Lies Visscher-van Dam

Je stond in de rij,
lezend in de Daily Mail,
voor de ontbijtzaal.
Mijn ontbijt bestond alleen
uit sprakeloos staren naar jou.

Ach, dorp van mijn jeugd:
de kerk staat nog op het plein
met de kroeg ernaast.
Maar mijn kinderschatkamer
ligt onder het plaveisel.

Tjits Veenstra

Op zondagmorgen
laat hij het dorp achter zich
om in de stilte,
zonder teken, zonder taal,
zijn eigen dienst te houden.

Rob de la Rive Box

Een paar keer per dag
kijken of hij er nog is,
de jonge merel.
Mijn dagen worden korter
en ik raak uitgevlogen.

Jan van der Pol

Hand in hand, zwijgend,
lopen wij in de stilte
van een herfstavond –
hoe lang is het geleden
dat wij elkaar steeds kusten?

Carla Mostert

Zonnige zondag –
het is stil in de straten
ik dwaal door de stad;
niemand die ik ken is thuis
niemand die mijn pijn verzacht.

Gien de Smit

Op de drukke markt
kijken ze naar zijn koopwaar
en gaan dan voorbij.
Hij kijkt naar wie voorbij gaat
en opnieuw naar zijn koopwaar.

Hier, bij moeders graf,
terwijl ik de bloemen schik
keuvelen we wat.
Als ik terug naar huis rij,
blijf ik nog wat keuvelen.

Luc Vanderhaeghen

De winden joegen
en dreven me steeds verder
naar het volmaakte;
maar wanneer je bij me bent
prijs ik mijn onvolmaaktheid.

Een wankel brugje
hand in hand oversteken
om die oude wilg,
half vermolmd in het water,
nog even te mogen zien.

Tussen twee oevers
kijken naar zilvermeeuwen
in een harde wind,
met in de verte jouw stip —
al die tijd zwaai jij mij uit.

Heidi van Schuylenbergh

Een wit donsveertje
danst aan mijn ogen voorbij –
mijn hand grijpt, maar mist
even luchtig voortvluchtig
ons dartel lentegeluk.

Arno Kerkhofs

Tegen het huis aan
ging een tegel weg; er kwam
een kleuterboompje –
in zijn beste pak knielend
begiet de man het 's avonds.

De avondwind kwam
over mijn schrijftafel, blies
weg al wat er lag
dwarrelende gedichten:
eigengereide vlinders.

Enkel wat luisjes
op mijn huid, en een gitaar
onder mijn oksel,
lift ik 's nachts, in veldgeuren
en nevels; ik lift naar huis.

Heldere ochtend
witte meeuwen, witte sneeuw
nieuwe wereldzon –
ik steun op jongensdromen
en een stok, en wandel terug.

Arno Kerkhofs

Hoe ze wegvliegen
heel de tuin door, licht en wit
in de voorjaarsbries;
nooit stond zo overvloedig
de oude jasmijnboom in bloei.

Meeuwen gaan uit,
golven naderen brekend
in randen wit schuim;
nooit vergeet ik het ruisen,
de kreet hoog over het duin.

Vanuit het donker
van de vroege voorjaarsnacht
komt heel voorzichtig
het eerste klare fluiten
van een merel in de morgen.

Wanneer een ster sterft –
lichtjaren lang blijft zijn straal
aan de aarde raken;
als ons lief gestorven is,
hoe lang nog straalt zijn wezen!

Over de golven
gaat het ruisen van de zee
met grote stemmen;
maar de golven van verdriet
die op ons hart slaan, zwijgen.

Ik meende er lag sneeuw,
zo wit, de tuin; maar buigend
onder het raambint
zag ik hoog in de hemel
doodstil, de maan schitteren.

Waarom raakt het mij
als op een sombere morgen
tussen twee sparren
heel zacht het licht opduikt
van een berkje in de herfst?

Nooit waren bergen
zo zacht omgeven door goud
als deze wolken
vanavond, boven sparren.
Tuinen bestoven met sneeuw.

J. van Tooren

Ongemerkt rimpelt
onder een briesje het water
voorbij de oever;
ruist zacht het riet, trilt nog na –
geraakt door wat voorbijging.

Will Meijer

Heel zachtjes tikken
de druppels tegen het raam.
Kom binnen, droom ik.
bezig als ik ben met hem,
alles kondigt zijn komst aan.

Een heel klein beetje
is zij toch in gisteren
achtergebleven.
Zij loopt al de hele dag
zichzelf te achterhalen.

Jeanine Hoedemakers

Ik maakte *oden*
die vrieskoude avond
maar de kinderen,
ze wisten helemaal niet
dat ik zo'n heimwee had.

Yasuko Nederkoorn-Kimura

Was het maar zachter
zo teder als een veertje
wat mijn hart raakte;
zwaarder dan ik had vermoed,
de pijn om los te laten.

Lidewijde Veeger-Poelman

Avondademen
aan het raam, roerloos de boom
hoe zacht worden wij –
tussen verwarde takken
de nachthemel als fluweel.

Katelijne van der Hallen

Boven de toppen
prikkelt een pure zon
de nevels der laagten;
een eenzaam klimmer ben ik,
wegdromend van het aardvlak.

Hubert de Splenter

Zwart op wintergrijs
de tekening van takken
per boomsoort anders –
jouw rimpels en de mijne
getekend naar karakter.

Langzaam bewegend
deint een lage bladertak
in en uit de zon –
wat voorviel lang geleden
komt steeds opnieuw naar boven.

Inge Lievaart

Door het raam kijk ik
uit de kamer van mijn zoon
naar bomen in bloei,
al te goed wetend dat hij
nu in zijn eigen huis woont.

Turbotaal spreken
en heel verstandig kijken;
dat is heel anders
dan op een zonnige dag
zomaar krabbetjes vangen.

Zo helder en klaar:
het ochtendlied van merels
tussen de bloesems.
Ach, voor mij is van hun zang
zo weinig te verwachten.

Staf de Gruyter

Hij reikt haar jas aan
na de reünie. Even
sluiten haar handen
rond de zijne. Dertig jaar
en een paar ringen later.

Een meisje van vier
zet thee: bedreven giet ze
een rood keteltje
kokend niets in vijf plastic
kopjes. Ze morst geen druppel.

Een kleine zwaluw
maakt de standbeelden zo dood
in de glazen tuin
van het museum dat vol
lijzige suppoosten staat.

Zeven keer zegt ze
dat er morgen regen komt
want de merel fluit –
twee bloedvaatjes gesprongen
vooraan in de hersenen.

Twee professoren,
bijziend en broos, proberen
elkaars naamplaatjes
te lezen, de een zijn neus
op de das van de ander.

Vader en dochter
joggen 's avonds op het strand:
hetzelfde T-shirt,
dezelfde shorts, hun borsten
wiegen op dezelfde maat.

Bij elk etentje
in hun discreet restaurant
praten de minnaars
van middelbare leeftijd
over elkaars kinderen.

Begraafplaats te Slijpe:
op de zerk van de dokter
staat de sterfdatum
van zijn vrouw al ingevuld,
keurig, op twee cijfers na.

André Lefevere

Over de polder
schuiven lange schaduwen
de grassen geuren;
lang geleden plukte ik
rietstengels – lang geleden.

Sari van Hennik-Mosselman

Op grote hoogte
de getijden gebeden
met de monniken;
over los leigesteente
doelloos naar het dal terug.

Voor het laatst voorgaand
neemt de dorpspastoor afscheid,
zonder opvolger;
gebrandschilderd morgenlicht
valt op zijn sneeuw witte haar.

Paul Vyncke

Ruisen de bomen
dan hoor ik niet haar stem,
geuren de jasmijnen
dan ruik ik niet haar huid –
maar toch, telkens weer, maar toch.

Jacques Stalpers

Heel hoog in de lucht
gaan vogels naar waar jij woont –
hun halzen gestrekt.
Vastgenageld aan de grond
kijk ik ze na, kijk ze na.

Truus de Fonkert

Zwoele zomernacht
met de kleur van papavers
en geur van vers hooi –
nu nog steeds staat er die schuur
met het dak op instorten.

Dick Krijnders

Er ligt daar – zomaar
't bolle buikje uitgezakt
zijn pootjes geklauwd
de oogjes nooit geopend –
een onooglijk vogeljong.

Janny ten Broeke

Twee slootjes gaan uit
elkaar en vinden elkaar
straks weer aan de kim –
terwijl ik, na jouw heengaan,
mijn eigen oevers niet vind.

Het kerkhofpaadje:
een zachte looper van mos,
om niet te storen.
Liever grind, zelfs scherfjes glas
om jou steeds weer te wekken.

Herwig Verleyen

Vrolijke muziek
– stemmen, fluiten en trommels –
stijgt op uit het dal;
de hoge bergen over
zal ik het niet meer horen.

Zachtere tinten
in de septemberhof, laat
rijpen pompoenen.
Als jij terugkomt van de reis
kunnen wij nog oogsten.

Septemberavond –
het licht raakt koperwarm
de late floxen;
even innig treft mijn nu
even toevallig, jouw stem.

Silva Ley

Die wintermiddag
zat zij breiend voor het raam,
ik zocht naar contact –
mijn stemgeluid bleef hangen,
boven het getik der pennen.

Vanmiddag zet ik
al mijn poppen bij elkaar
en dan sla ik ze
één voor één met een stokje –
dan zien zij wie de baas is!

Nooit meer vergeten;
droeve herinneringen
de hongerwinter –
huiverend ga ik mijn weg,
slippend over kleisporen.

Toen ik ontwaakte
door gerammel van sleutels,
midden in de nacht,
lag ik in de schijnwerpers –
snel verborg ik mijn gezicht.

De geur van een pijp
hangt de hele dag in huis,
kranten en boeken –
gepensioneerd is hij
veel dichterbij gekomen.

De elzenkatjes
wiegen zachtjes op de wind –
over de landweg
trekt langzaam, een stille stoet
naar het crematorium.

De trein mindert vaart –
het doet er niet toe of ik
vroeg of laat aankom;
niemand zal mij afhalen,
traag pak ik koffer en jas.

De vele jaren
die ik zonder jou doorbracht,
hoe gingen zij voorbij?
Ik kijk naar de rijnen
die tegenstrooms omhoog gaan.

Addie Abelman

Handjes op de rug
voetjes stevig in het zand
bijna in tranen;
in elke volgende golf
gaat meer kasteel verloren.

Ada Suir

Bank in de schaduw.
Een oude man op het plein,
de handen op stok,
ze zijn zo moegefladderd.
Maar zijn ogen grijpen nog!

Je stoel is nu leeg
maar het kopje de asbak
mogen nog wat staan.
Nog mis ik je niet; morgen
misschien – in de bleke dag.

Jac Vroemen

Ochtend, carnaval
ik verf mijn lippen knalrood
en stap in een japon
van onbedaarlijk blauw –
zo treed ik uit het duister.

Nicole Van Overstraeten

Op het draaiorgel
slaan de poppen stram de maat.
Zie hun houten lach
over onze hoofden heen,
als we wervelend dansen.

Caroline Zegerman

Uit winterduister
sta je opeens in mijn wereld,
na maanden stilte;
deze vrieskoude nacht
met hoog de sterrenhemel.

Tom Ophoff

Geheel onverwacht
met jou uit dineren gaan
laat in de avond –
vóór de bladeren vielen
was het eigenlijk al herfst.

Fred Flohr

De muziek zwelt aan –
daar komt de dorpsfanfare
stram in het gelid.
In mij wil het kind nu weg,
dansend er achteraan.

Zijn dood zo nabij –
zo intens nog leefde hij
dat het mij ontging;
heel stil ging hij van mij heen
maar toch - hoe indrukwekkend.

Paula de Krom

Heel deze lente
lijkt in waternevelen
te zijn opgegaan.
Weemoedig ga 'k naar buiten –
weemoedig weer naar binnen.

Zelfs waterjuffers
zo blauw als zomerluchten
bezoeken mijn tuin –
in het diepst van mijn ziel
zou ik wel blauw willen zijn.

Deze droefenis
lichtte 's avonds op
bij een vlammetje
boven een witte kaars –
bewegend op jouw adem.

Paul Claessen

Zoals de wortels
van de eens gevelde eik
toch weer uitlopen,
blijft in hem zijn eerste lief
ook na haar dood nog leven.

Zo traag groeit de maïs
in deze trieste zomer
vol regen en kou.
Hoe zou zonder jouw warmte
mijn liefde tot bloei komen?

Sinds wij, mijn liefste,
luisterend naar de koekoek,
elkaar omhelsden,
hoor ik in de koekoeksroep
telkens opnieuw jouw liefde!

Vannacht meende ik
zijn voetstappen te horen
op het leisteenpad –
er was geen enkel verschil
met het kloppen van mijn hart.

Dwars door de struiken
met late lentebloemen
baant hij zich een pad –
omringd door lila lichtglans
zijn we weer tijdloos samen.

Truus Soutendijk

Eens moet er, moeder
een wandeling geweest zijn
dat je veel voorzag –
die geur van koele varens;
lang hield jij mijn hand toen vast.

Vóór de eerste vorst
zinken ze in winterslaap,
buiten tijdsbesef.
Niemand heeft meer weet van hen –
tot ze herleven, kwaken.

Vroeg in de morgen –
voor het eerst in haar leven
zet een najaarspoes
gaatjes in de sneeuw en kijkt
in één groot vraagteken rond.

Avond na avond
volgen de wolken de wind,
zwermen vogels straks
onafwendbaar van ons weg,
maar blijf ik toch weer bij je.

Nu ik aan je denk,
hoor ik de regen ruisen
op gevallen blad,
ons tuinhek stroef scharnieren
en een hese kinderstem.

Uren aan het strand
en langs gebroken golven –
met een thuisgevoel
dat me vreemd gebleven is
maar waarbuiten ik niet kan.

De zomers komen
met hun alomvattend groen
en zware regels
maar houden iets lichtvoetigs
dat zich zelden zeggen laat.

Even zoek ik steun
bij je grafsteen, marmewit,
blinkend in de zon.
Ooit zat ik op je schouders
en vertelde honderd uit.

Simon Buschman

Kon ik zijn als jij,
glanzende parelduiker
op het wijde meer –
duiken en bovenkomen
rusten in de warme zon.

Joke Ophoff-Beukema

Midden in de nacht,
doodstil en donker langs zee,
in mijn auto hier,
weet ik wat ik achterlaat:
die geur vooral, dat warme.

Na een eeuwigheid
zagen wij elkaar terug,
nog steeds die ogen –
maar hoe je ook je best doet,
tien jaar was me lang genoeg.

Ineke Luyk

Hoog over de dijk
langs het nergens lege land
de weide-luchten
met bomen bruin of halfkaal
en laat nog: roze klaver.

Ernestine Ellis

Hoe hield hij hiervan:
wilde wind in de bomen,
dreiging van regen.
Nu strooi ik wat bloesemblaadjes
op het deksel van zijn kist.

Hans Reddingius

Toen keken we uit
over opgejaagd water
naar grijsblauwe verten,
nu speelt hier de wind met het graan –
voel ik je vingers door mijn haar.

Marianne Kiauta

Kon ik toch heenzien
over de volle velden
bloeiend fluitenkruid –
het smalle pad naar mijn huis,
hoe zal je het nog vinden...

Carla Pols

Langs de bergwanden
slordig verlaten huisjes,
verdroomd en vergaan.
Soms bloeien nog de rozen
achter een vergeten schuur.

Als de schemer komt
snort steeds op dezelfde plek
indringend de cicade;
nader ik dan valt hij stil,
net zo verlegen als ik.

Paulie van der Kooij

Als nog – zoals nu –
laat in de maartse avond
vogels kwetteren,
hoe verdrietig maakt mij dan
de liefde en daaromtrent.

Zo'n avond, waarin
tijd en duur nauw merkbaar
verschuiven, waarin
– want niet bedoeld voor zeggen –
woorden komen als terloops.

Nu jij weer weg bent
hoor ik, alleen met de nacht,
hoe nog uren lang
in de as van het haardvuur
telkens iets even ritselt.

Greet van Dooren

Tanka & Kyoka
Juli 2011

Basisboeken

Hellemans, Karel *Tanka, Haiku, Senryu* Assen 1980
Tooren, J. van *Tanka - het lied van Japan* Amsterdam 1983
Vos, Frits *Als dauw op alsemladeren* Amsterdam 1988
Vos, Frits *Een nieuwe vijver* Amsterdam 1996

Bundels

Abelman, Addie *Kastelen in zand* Amsterdam 2001
Beenackers, Ad *Oude Emmer, verhoor mijn gebed* Utrecht 2005
Boer, Saskia de *Binnenskamers* Bakhuizen 2003
Buschman, Simon *Laat licht van opzij* Schiedam 1980
Buschman, Simon *Diepgroen het venster* Soest 1981
Buschman, Simon *De daken om ons heen* Amsterdam 1985
Buschman, Simon *Toen liet je het leven los*
in: *Spelen met wind en maan* Amsterdam 1990
Buschman, Simon *Vader Woubrugge* 1991
Buschman, Simon *Steden in de tijd* Amsterdam 1993
Buschman, Simon *Het wit - ontdaan van tijd* Woubrugge 1995
Buschman, Simon *Hoog uit het blauw - Antwoordverzen*
met: J. van Tooren Amsterdam 1995
Buschman, Simon *Fragmenten* Woubrugge 1996
Buschman, Simon *Mieren en Pieren* Eigen beheer 2000
Buschman, Simon *Kalm op de vleugels* Lemmer 2008
Buschman, Simon e.a. *In ruime mate* Lemmer 2011
Buschman, Simon e.a. *Gegeven de tijd* Lemmer 2011
Claessen, Paul *Schorpioenezoenen 1* Roermond 1985
Claessen, Paul *Schorpioenezoenen 2* Roermond 1986
Claessen, Paul *Schorpioenezoenen 3* Roermond 1987
Dietze, Piet *Het rood van karpers* Amsterdam 1996
Graaff, Margreet *Icarus - Episch gedicht* Eigen beheer 1994
Gruyter, Staf de *Zij kan het zoenen niet laten* Eigen beheer 1996
Hallen, Katelijne van der *Avondademen* Beveren 1882
Halsendaele, Marc van *Zingend zout* Eigen beheer z.d.
Houwink, Roel *Door het open raam* Amsterdam 1992
Kerkhofs, Arno *Leuven levend* Sint-Niklaas 1981
Kooij, Paulie van der *Een handvol genoeg* Amsterdam 1993
Lefevere, André *Een woord in het voorbijgaan* Sintjoris 1993

Lievaart, Inge *Zien hoe het spiegelt* Kampen 1998
Molen, W.J. van der *Het verzwegene, het eelt op het puntje
van mijn tong* Eemnes 1983
Machi, Tamara *De dag van het slaatje* Tielt 1987
Ouwehand, C. *Hyakunin Isshu* (vertaling) Utrecht 1995
Regensburg-Burck, Pauline *Teunisbloem en melati* Amsterdam 1985
Regensburg-Burck, Pauline *Tuinfluit en koetilang* Amsterdam 1985
Tahon, Julien *Lichte lettergrepen* Antwerpen 2005
Tahon, Julien *Eerst dit en dan dat* Antwerpen 2010
Shikibu, Izumi *Jouw koude hart zwijgt* (vertaling) Contact 1995
Trusou *Wisselvallig weer* Bergen op Zoom 2004
Soutendijk, Truus *Ik pluk wat pinksterbloemen* Eigen beheer 1984
Soutendijk, Truus *Ragfijne draden* Bergen op Zoom 2004
Van Schuylenbergh, Heidi *Woorden als penseelstreken* Antwerpen 2009
Verbeke, Geert *Ossenhoeder* Antwerpen 2008
Verbeke, Geert *Tanka* Antwerpen 2008
Verbeke, Geert *Dame van het fruit* Kortrijk 2009
Verbeke, Geert *Brief naar Japan* Kortrijk 2011
Vroemen, Jac *Stil, de vleugels wijd* Amsterdam 1996
Wolthers, Helena *Even een glimlach* Amsterdam 1993
Wolthers, Helena *Het kind dat ik was* Haren 2008
Wolthers, Helena *Hoor! Een bamboefluit* Hilversum/Antwerpen 1988
Wolthers, Helena; Boer, Saskia de *Omgeven door licht* Haren 2008
Wolthers, Helena; Boer, Saskia de *Schaduw van leven* Woubrugge 1996
Yosano, Akiko *De talloze treden naar mijn hart* (vertaling) Soest 1987

www.haiku.be

www.haikukring-nederland.nl

Vuursteen, tijdschrift voor haiku, senryu en tanka